

Liberec

Plán akcí

TyfloCentrum
Liberec, o.p.s.

12/2023 Vánoční tradice

KONTAKTY:

Telefon: 488 577 661

Email: liberec@tyflocentrum-lb.cz

Adresa: Na Výšinách 451/9, Liberec 5

Web: <http://tyflocentrum-lb.cz/>

CO NABÍZÍME:

- **Průvodcovskou a předčitatelskou službu**

domluvení služby:

Marcela Svobodová (771 278 733, pps@tyflocentrum-lb.cz)

Květa Nováková Heligarová (aktuálně dlouhodobá nemoc),

- **Zajištění sociálně aktivizačních služeb**

přihlášení na akce:

Mgr. Jana Benešová (736 130 590, aktivity@tyflocentrum-lb.cz),

- **Výuku a poradenství ohledně elektronických kompenzačních pomůcek**

domluvení služby:

Ing. Jana Smolná (731 913 585, jana.smolna@tyflocentrum-lb.cz),

Lukáš Feifer (771 235 977, lukas.feifer@tyflocentrum-lb.cz),

- **Základní sociální poradenství**

zajištění služby:

Mgr. Jana Jakubcová (797 695 503, jana.jakubcova@tyflocentrum-lb.cz),

Mgr. Jana Benešová (736 130 590, jana.benesova@tyflocentrum-lb.cz),

- K zapůjčení tandemová kola, zvukové knihy, možnost digitalizace textů a další.

Pro přihlášky a odhlášky na akce TyfloCentra využijte kontakt 736 130 590, a to v určené dny: v pondělí v čase 8:00 – 16:00 a ve středu v čase 8:00 – 16:00. Mimo tyto dny využijte SMS zprávu, nebo email aktivity@tyflocentrum-lb.cz. Upozorňujeme, že kapacita vybraných akcí může být omezená.

Pro objednávání na konzultace k elektronickým kompenzačním pomůckám využijte kontakt na Ing. Janu Smolnou v určeném čase: každé úterý od 12:00 do 13:00, nebo na Lukáše Feifera v určeném čase: každý čtvrtek od 12:00 do 13:00. Děkuje.

Milí příznivci časopisu OKO,

tyto řádky pro Vás píšeme v čase počínajících předvánočních příprav. Slavnostní atmosféra dýchá na každém kroku, a i když pořádná sněhová nadílka zatím nepřišla, věříme, že Vašemu naladění to nijak nepřekáží.

Adventní čas si můžete zpestřit prostřednictvím našeho programu. Jsme tu pro Vás až **do pondělí 18. 12. 2023**, kdy se koná dodatečný termín **Kurzu malby s panem Lukášem Černým**. Budeme vyrábět **přáníčka s vlastnoručně malovanými vánočními motivy**. Na každoročním **předvánočním klubu** nás i tentokrát potěší nejmenší zpěváčci z MŠ Pramínek a zažijeme společně voňavé chvíle nad punčem a cukrovím. Zazpíváme si rovněž koledy, které byly odhlasovány v naší vánoční anketě. Ani v prosinci nepřijdete o **keramiku, zážitkové vaření nebo bowling**. Už teď pro Vás samozřejmě chystáme další zajímavé akce na leden, takže se můžete začít těšit.

V aktuálním vydání si nenechte ujít mimo jiné stanovisko poradny SONS k diskriminační praxi, s níž se občas setkávají držitelé průkazů ZTP/P.

Na podnět od Vás titulek zpravodaje OKO počínaje tímto vydáním začíná číslicí, pak teprve následuje název. Snad Vám tím usnadníme orientaci v našich měsíčnících.

V sérii **Z OKA do OKA** brzy spatří světlo světa již dvanáctý článek paní Lucie Štěrbové Fialkové. **Rozhovor vedla autorka s paní Pavlou Kovaříkovou, ředitelkou neziskové organizace Rozhledna**. Článek Vám zašleme v nejbližších dnech.

Připomínáme úplně poslední možnost, kdy ještě můžete přes TyfloCentrum objednávat **kalendáře z KTN**. Hromadnou objednávku kalendářů odesíláme 30. 11. 2023. Do 4. 12. 2023 prosíme o **vrácení vypůjčených zvukových knih**, abychom je mohli vyměnit za novou várku čtení pro Vás.

Přejeme pokojný prosinec.

TyfloCentrum Liberec

Obsah čísla

Úvodník	2
Obsah čísla	3
Program TC na prosinec 2023	3
Vánoční tradice živé i zapomenuté	5
Historie nejznámější tradice: Vánoční stromek.....	9
Výsledky soutěže na listopad: V hlavní roli tanec	10
Vánoční anketa: Vaše tradice	14
Vánoční soutěž pro znalce.....	11
Oslavenci v prosinci.....	11
Ohlédnutí: Co přinesl říjen a listopad.....	11
Recepty Jiřího Pikeše – Frankfurtská polévka a Bavorské vdolky	13
Výsledky ankety: O nejmilejší vánoční píseň	14
Informace: Změna na postu ředitelky TC Liberec	15
Nakoukněte: Výstava Tyflobetlému letos podruhé!.....	15
OKO za OKO: Stanovisko právní poradny	15
Závěrem: Vánoční lidové pranostiky	16

Program TC na prosinec 2023

4. 12. pondělí 10:00 Keramika

V dílně TC se na Vás těší lektorka paní Radka Valentin. Prosíme o přihlášení do 30. 11. 2023.

4. 12. pondělí 12:30 Německá konverzace

Probíhá prezenčně v prostorách TC Liberec. Lektorkou je paní Andrea Tkáčová. Přihlášení nových zájemců do 11. 12. 2023.

6. 12. středa 10:00 Bowling

Sraz v 9:50 v restauraci Královská zahrada v Centru Babylon. Prosíme o přihlášení do 4. 12. 2023.

- 6. 12. středa 11:30 Bowlingové posezení**
- Poslední bowling v tomto roce zasluhuje náležité uzavření sezóny – v kavárně či restauraci dle Vašeho výběru. Prosíme o přihlášení do 4. 12. 2023.
- 7. 12. čtvrtek 10:00 Muzicírování**
- Společné hudební chvíle v TyfloCentru. Na Muzicírování můžete přijít s nástrojem i bez nástroje, a to i bez předchozího přihlášení. Hrajeme až do 11:30. Těší se na Vás lektorka paní Lucie Remerová.
- 7. 12. čtvrtek 11:00 Trénink paměti – telefonicky**
- Prověřte své znalosti, paměť, postřeh či logické myšlení formou zábavných kvízů. Přihlášení nových zájemců do 4. 12. 2023.
- 7. 12. čtvrtek 14:00 Jóga**
- Cvičení pod vedením odborné lektorky paní Jany Zuskové probíhá **prezenčně v klubovně TC**, ale též s možností online přenosu přes odkaz na Google Meet.
- 11. 12. pondělí 10:00 Vánoční klubové posezení**
- Tradiční vánoční posezení nad horkým punčem a s ochutnávkou cukroví (ukázky vítány ☺). Popovídat si můžeme nejen o vánočních tradicích. **Na úvod setkání vystoupí s několika písničkami za doprovodu klavíru děti z MŠ Pramínek.** Zcela určitě si i poté zazpíváme u piana a potěšíme se rozrostlým Tyflobetlémem. Prosíme o přihlášení do 7. 12. 2023.
- 11. 12. pondělí 12:30 Keramika**
- V prostorách provoněných punčem a cukrovím tentokrát výjimečně po obědě navážeme poslední letošní keramikou. Prosíme o přihlášení do 7. 12. 2023.
- 13. 12. středa 10:00 Předvánoční zážitkové vaření s Jiřím Pikešem**
- Tentokrát si na aktivitu rezervujte delší čas. Vaříme totiž velkolepé menu: vánoční zelňačku a králíka na smetaně. A během pečení králíka stihneme vykouzlit i nějaké to nepečené cukroví. Prosíme o přihlášení do 11. 12. 2023.

- 13. 12. středa 13:00 Zvuková střelba**
Přijďte si zbystřit svoje smysly na pobočku TC Liberec. Prosíme o přihlášení do 11. 12. 2023.
- 13. 12. středa 15:15 Angličtina online – konverzace**
Výuka angličtiny probíhá online nově přes odkaz na MS Teams. Lektorem je pan Petr Tkáč.
- 14. 12. čtvrtek 11:00 Trénink paměti – telefonicky**
Prověřte své znalosti, paměť, postřeh či logické myšlení formou zábavných kvízů. Přihlášení nových zájemců do 11. 12. 2023.
- 14. 12. čtvrtek 14:00 Jóga**
Cvičení pod vedením odborné lektorky paní Jany Zuskové probíhá **prezenčně v klubovně TC**, ale též s možností online přenosu přes odkaz na Google Meet.
- 18. 12. pondělí 10:00 Vánoční kurz malby Lukáše Černého**
Navážeme na úžasné mozaiky z podzimního listí, které se nám povedly v listopadu. Těsně před Vánoci si pod vedením pana Černého zhotovíme originální přáníčka s vánočními motivy. Prosíme o přihlášení do 14. 12. 2023.
- 18. 12. pondělí 12:30 Německá konverzace**
Probíhá prezenčně v prostorách TC Liberec. Lektorkou je paní Andrea Tkáčová. Přihlášení nových zájemců do 14. 12. 2023.

Vánoční tradice živé i zapomenuté

V následující rubrice si připomeňte zvyky a tradice, z nichž většinu velmi pravděpodobně znáte či sami dodržíte. Na závěr pak zavzpomínejte nebo rozšiřte své obzory o tradice z dávnějších dob.

Zavěšení jmelí

Jmelí platí za posvátné už od dob Keltů. Podle nich měla tato cizopasná rostlinka kouzelné účinky a fungovala jako ochrana proti ohni i zábrana před čarodějnicemi a zlými duchy. Legenda praví, že jmelí bylo dříve stromem, z jehož dřeva pocházel Kristův kříž. Strom poté hanbou uschnul a proměnil se v rostlinu, která má Kristovo umučení vykoupit tak, že zahrne dobrem a láskou všechny, kteří pod ní projdou. V adventu si lidé zdobí svůj dům nebo byt jmelím, protože podle tradice nese štěstí.

(Ovšem funguje prý jen tehdy, pokud jej dostanete darem.) Kdo pod jmelím se políbí, ten druhému se zalíbí a magická moc jmelí zajistí, že jejich láska bude věčná.

Vánoční cukroví

Oblíbenou tradicí, kterou dodržují během Vánoc téměř všichni, je pečení cukroví. Většina druhů cukroví se peče z mouky, másla, vajec, kakaa, čokolády a různých druhů ořechů. V mnoha rodinách se z generace na generaci dědí osvědčené recepty na linecké, perníčky, vanilkové rohlíčky a další. Stará tradice praví, že na stole by mělo být nejméně 7 druhů. Cílem je ochránit pečením domácnost od zlých sil a neštěstí.

Rybí šupiny pod talířem

Naši předci umísťovali pod talíře šupiny z kapra, které měly přinést v nadcházejícím roce hojnost a dostatek peněz. Stejným způsobem fungovaly také drobné mince. Některé rodiny mince a šupiny dokonce kombinovaly. Hojnost rodině může přinést také mince či bankovka ukrytá pod pecnem chleba na prostřeném stole.

Volné místo pro pocestného

Před zahájením štědrovečerní večeře se tradičně prostíralo také pro pocestného, který by mohl během večera zaklepat na dveře a požádat o jídlo a střechu nad hlavou. Dodnes některé rodiny připravují talíř a volnou židli i pro nečekanou návštěvu.

Zákaz vstávání od stolu

Mezi dávné zvyky patřil i zákaz vstávání od jídelního stolu. Všichni rodinní příslušníci museli po společném usednutí ke stolu počkat, dokud všichni nedojí, a teprve poté se najednou zvednout a zamířit ke stromečku. Věřilo se totiž, že v opačném případě by se rodina v příštím roce nesešla celá.

Krájení jablíčka

Tradice krájení jablka patří k závěru štědrovečerní večeře. Každý rodinný příslušník si vezme své jablko a přepůlí ho nožem kolmo ke stopce. Pokud má jadřinec uvnitř tvar pěticípé hvězdičky, všichni se příští rok sejdou ve zdraví. Tvar kříže naopak věští nemoc či smrt.

Lodičky z ořechových skořápek

Do rozpůlených skořápek vlašských ořechů se umísťují malé svíčky, které se zapálené nechají plout po vodě, například v lavoru nebo ve vaně. Člověk, jehož lodička vydrží hořet a plout nejdéle, má před sebou dlouhý a šťastný život. Pokud se lodičce zalíbí uprostřed lavoru, znamená to dlouhou cestu. Naopak lodička, která se drží u kraje nádoby, značí, že se její majitel bude zdržovat po celý rok doma.

Betlém

První český betlém postavili prý v roce 1560 jezuité v kostele sv. Klimenta v Praze jako připomenutí narození Ježíška. Nedochoval se záznam o tom, jak vypadal, ale líbil se tolik, že si ho lidé začali stavět i doma. Základními postavami jesliček je Marie, Josef, Ježíšek, oslík, vůl, pastýři s ovečkami a postavy tří králů. Stavění betlémů bylo nejrozšířenějším vánočním zvykem do chvíle, než se jím stalo zdobení stromků.

Vánočka

Vánočka svým tvarem připomíná Ježíška zavinutého v povijanu. První zmínky o vánočkách pocházejí již z doby kolem roku 1400, ta ale ještě nebyla pletená, tento tvar nabyla až o dvě století později. Hospodyně podle tradice pekla obvykle většinou tolik vánoček, kolik měla rodina členů, jednu navíc pak na štědrovečerní stůl. Ta byla největší a rozkrajoval ji hospodář. Vánočka měla do domu přinést hojnost a štěstí.

Zlaté prasátko

Podle vánoční tradice se na Štědrý den drží půst až do setmění, tedy do doby, kdy začíná slavnostní večeře. Kdo vydrží celý den nejíst, uvidí podle pověry zlaté prasátko. Tato pověra má kořeny pravděpodobně v předkřesťanské Evropě a pojí se s vítáním zimního slunovratu, což bývala jedna z nejvýznamnějších slavností. Znamenalo to ustupující noc a prodlužující se den. Prase bylo znakem hojnosti a předznamenávalo odchod zimního období neúrody.

Štědrovečerní stůl

Velký důraz naši předci kladli na rozmístění věcí na jídelním stole. V jednom rohu má být bochník chleba, který zajistí v příštím roce dostatek jídla. Do druhého rohu patří slaměnka pro dobrou úrodu. Třetí roh patří penězům, které přinesou celé rodině bohatství. Ve čtvrtém rohu by měla být miska s jídlem pro domácí zvířata.

Lití vosku či olova

Ke staročeským vánočním zvykům patří věštění z vosku. Vosk se rozežřeje a lije se do nádoby se studenou vodou. Někde vosk lili skrze dírky ve větších klíčích, aby odemkli tajemství. O něco náročnější je lití olova. Nad plamenem svíčky zahříváte na lžici olovo. Když se roztaví, vlijte ho najednou do nádoby se studenou vodou.

Podle tvarů, do kterých olovo nebo vosk ve vodě ztuhne, se věští budoucnost. Výsledný tvar je možné „číst“ i jako odpověď na předem položenou otázku:

- Rovný kousek znamená pohodu a klid v osobním životě.
- Zvlněný tvar neklid a zmatky, ale také cestování.
- Půlkruh skrývá zradu a rozchod.
- Neuzavřený kruh značí problémy.

- Kolo předvídá štěstí.
- Srdce věští vždy lásku a hvězda zvěstuje, že příští rok bude rokem splněných přání.

Tři oříšky pro budoucnost

Po večeři se rozpůlí tři vlašské ořechy, jádra se vyndají. Do jedné skořápky se vloží zemina, do druhé kousek chleba a do třetí mince. Pak se skořápky slepí k sobě a uloží se zpět mezi ostatní ořechy. O půlnoci si každý z rodiny vezme z plné mísy jeden ořech.

Pokud někdo otevře ořech naplněný zeminou, čeká ho chudoba. Nalezený chléb ve skořápce předpovídá spokojený život a mince prorokuje velké bohatství. Kdo si vytáhne „obyčejný“ ořech, vše u něj zůstane při starém.

Věštění pro nezadané

Zvyků je celá řada. Dívky mohou například klepat botou na kurník. Pokud se ozve kdákání slepice, zůstane dívka nadále svobodná, zakokrhá-li kohout, tak jsou vdavky do roka takřka jisté.

Bez černý má nejen léčivou, ale i kouzelnou moc. Dívka jí po štědrovečerní večeři zatřese a při tom říká: „Třesu, třesu bez, ozvi se mi pes, kde můj milý dnes“. Když se někde ozve pes, partner se pak do roka dostaví, a to z té strany, z které štěkal pes. Nebo trochu jinak: „Třesu, třesu, třas, ozvi se mi hlas, kde já budu za rok večeřeti zas.“

Nezadané a svobodné dívky mohou na Štědrý večer házet střevíc přes hlavu. Pokud se střevíc zastaví špičkou směřující ke dveřím, znamená to, že slečnu brzy čeká svatba a odchod z domova. Pokud je bota natočená patou ke dveřím, zůstane dívka ještě minimálně rok doma a bez ženicha.

Můžeme také oloupat jablko tak, aby byla slupka vytvořila dlouhou spirálu. Tou pak následně třikrát zatočíme nad hlavou a hodíme ji za sebe. Slupka spadne na zem do určitého tvaru, z něhož se snažíme přečíst písmeno. A právě tím začíná jméno naší životní lásky.

Je-li v rodině svobodných víc, rozkrájí se vánočka na tolik kusů, kolik jich je. Pak se přidělí každému svobodnému muži a dívce jeden kousek a zavolá se domácí mazlíček. Čí kousek si vybere, ten jako první potká životní lásku.

Také se praví, že první hvězda, která na Štědrý den vyjde, ukazuje směr, odkud přijde chlapci jeho vyvolená.

Pokud má svobodná dívka více nápadníků, pomůže jí v rozhodování jablko, do kterého zapíchne tři sirky – pod každou si představí jednoho z nápadníků. Dívka všechny tři zápalky naráz zapálí a ta, která vydrží hořet nejdéle, představuje nápadníka, za kterého se vdá.

Tradice možná zapomenuté

O Štědrém dnu nezametáme, nemalujeme, nešíjeme, nevyléváme vodu na dvůr, nevynášíme popel či odpadky, nic si nepůjčujeme, neobchodujeme, ba dokonce nekýcháme – i to může přivolat neštěstí.

U štědrovečerního stolu by nás měl být sudý počet, pokud tomu tak není, nesmí chybět talíř navíc.

Štěstí do domu přináší seno pod stolem, což připomíná narození Ježíška v chlévě.

Nohy stolu lze sepnout řetězem, tak vytrvá rodinná soudržnost.

Pod ubrus (měl by být čistě bílý a vydržet na stole až do Štěpána) dáme semena všech plodin, které chceme příští rok pěstovat. Pak je přidáme k ostatním, která budeme sít, a dobrou úrodu máme zaručenou.

Pokrmů na štědrovečerním stole má být devatero, protože devítka symbolizuje úplnost a je to číslo, které přivolává zázraky.

Pokud si v předvečer Štědrého dne položíme pod polštář vlašský ořech a ihned ráno po probuzení ho (ještě v posteli) sníme, budeme celý rok chráněni před blechami a štěnicemi.

Ten, kdo vstane za rozbřesku a hned se opláchne vodou z potoka či studny, utuží své zdraví na celý následující rok.

Štěstí přináší, když v průběhu štědrovečerní večeře sníme kousek okoralého chleba. Stejný účinek by mělo mít vejce snesené na Boží hod.

Jablečná jadrka

Hodí se na věštění počasí v příštím roce. Do misky s vodou nasypeme dvanáct jablečných jader. Kolik jich vyplave na hladinu, tolik nás v příštím roce čeká suchých měsíců. Tento zvyk byl dříve velmi populární u zemědělců, chatařů i chalupářů.

Stoupání na sekeru

Než zasedli naši předkové ke štědrovečernímu stolu, každý člen rodiny si musel bosou nohou nejprve stoupnout na sekeru položenou na zemi. Za odměnu se v příštím roce vyhnul bolestem nohou.

Historie nejznámější tradice: Vánoční stromek

Tradice zdobení vánočních stromků se zrodila v německých městech během 16. století. Nápad možná vyšel ze starogermánských zvyků – o slunovratu si lidé nosovali do domu větvičky nebo stromky, aby uctili boha Odina. Nejprve se tančovalo pod stromy ve volné přírodě, kde byly stromky ozdobeny ovocem, sladkostmi a světly. Pak si lidé přenášely stromečky do svých domovů – šlo většinou o stálezelené stromky,

jako jsou jedle a cypřiše. Zavěšování pamlsků na ně pak chránilo živé obyvatele domu před mrtvými dušemi, které z lesa v době slunovratu přicházely. Věřilo se, že mrtví sní všechny sladkosti a nasycení nikomu neublíží. Zvykem germánských národů bylo stavět ozdobený strom o svaté noci a k počtě boha slunce na něj umístit „světla“.

I staří Keltové při svých rituálech zdobili stromy a věřili v moc jehličí. Vypráví se i legenda o irském opatu Kolumbánovi, který údajně vyslán do Burgundska na misii, zapálil tehdy několik pochodní, které umístil na strom, aby přilákal věřící. Světlo přilákalo velké množství následovníků, kterým se Kolumbán jal vyprávět příběh narození Krista Spasitele. Tak se symbol stromu spojil s rituálem oslavy narození Ježíše. První zmínka o „novodobě“ zdobeném vánočním stromku pochází z Brém, kde byl vystaven roku 1570 v jednom cechovním domě. Stromek byl ověšený sladkostmi, ovocem a papírovými ozdobami.

I u nás docházelo v dávných dobách ke zdobení přírodnin. Stromeček to ovšem nebyl, staří Slované měli „chvojku“ – rozsochatou větev nebo špičku jedle. Zdobila se ovocem, především jablky, ale také vejci a stuhami červené barvy, později dalšími lidovými ozdobami. (Jak jsme se dozvěděli při exkurzi v HAN Design, první skleněná ozdoba na stromku vznikla v době neúrody jako nápad skláře, který chtěl skleněnou kouličkou nahradit klasické jablíčko.) V dávných dobách starých Slovanů se chvojka zavěšovala na vchodové dveře špičkou dolů, aby se mrtví nasýtily už venku a netoužili „jít dovnitř“.

Zvyk zdobit stromky a chvojky byl natolik silný, že jej nevykořenil ani příchod křesťanství. Katolická církev přijala stromek koncem 16. století a vtiskla mu částečnou náboženskou symboliku. Ponechala pohanský symbol zelených větví jehličnanů jako podobenství věčného života, ale mimoto připodobnila vánoční stromeček k rajskému stromu Adama a Evy, na jejichž svátek se Štědrý den slaví.

První vánoční stromek v moderním pojetí se objevil roku 1812 v Praze. Připravil ho jako překvapení pro své štědrovečerní hosty ředitel Stavovského divadla Johann Carl Liebich. Nápad prý přinesl z rodného Bavorska. O dva roky později, tedy v roce 1816, zkrášlil vánoční stromek i císařský dvůr ve Vídni. Nová vánoční móda začala zvolna pronikat do bohatších domácností a o pár desítek let později už bylo nakupování vánočních stromků ve městech považováno za samozřejmost. Na venkov se zvyk propracoval v druhé polovině 19. století.

Tip na závěr: **Chcete-li si zábavnou formou osvěžit historii vánočního stromečku, nenechte si ujít tematickou prohlídku na zámku Loučeň.** Prohlídka s názvem „Příběh vánočního stromečku“ běží na zámku denně od 17. 11. 2023 až do 21. 1. 2024.

Více informací zde: <https://www.zamekloucen.cz/adventni-a-vanocni-prohlidky-zamku>

Výsledky soutěže na listopad: V hlavní roli tanec

Správné odpovědi byly následující:

1. b) Mambo

2. a) Břišní tanec

3. b) Kambodža

Vylosovanými výherkyněmi jsou pro tentokrát: paní **Hana Lopatková** a paní **Miluše Qualizzová**. Blahopřejeme!

Vánoční soutěž pro znalce

Tentokrát tu máme otázku bez nabízených odpovědí, o to záladnější možná bude. Avšak jsme si jistí, že si s ní poradíte. 😊

Otázka zní: Z jakého druhu houby se v případě tradičních staročeských Vánoc nejčastěji připravoval pokrm zvaný „houbový kuba“?

Na odpovědi čekáme jako obvykle do 15. 12. 2023.

Oslavenci v prosinci

V prosinci si dovoluujeme popřát následujícím oslavencům: **paní Anně Bahníkové** a **panu Tomáši Seidlovi**. Hodně zdraví, štěstí a dobré pohody přejí všichni z TyfloCentra.

Ohlédnutí: Co přinesl říjen a listopad

Zážitkové vaření

V říjnu jsme měli v Liberci na programu zážitkového vaření velkolepé menu – frankfurtskou polévku a bavorské vdolky. Příprava pokrmů probíhala opět v náležitě týmové spolupráci – někdo škrábal brambory, někdo krájel cibuli, jiný lisoval česnek a další hnětl těsto. V týmu máme již dokonce specialisty na konkrétní druhy prací – kupříkladu na tu nejjemněji nakrájenou cibuli. Tentokrát sice právě zmíněný specialista chyběl, ale i tak nám šlo vaření od ruky. Za dvě a půl hodiny bylo celé menu hotové a pustili jsme se do ochutnávání. Polévku si přidával skoro každý. Vdolečky byly pak vynikajícím zákuskem. Ozdobili jsme je tvarohem a povidly a jen se po nich zaprášilo. Příjemně jsme se pobavili nad úlovkem v podobě brambory ve tvaru srdce.

Výlet do Svojkova

V pondělí 30. 10. 2023 jsme z Liberce vyráželi přes Nový Bor do obce Svojkov, kde nás čekala romantická výprava k Modlivému dolu. Místo není příliš známé, třebaže se nachází v těsné blízkosti turisticky významné lokality Sloup v Čechách. Od zastávky U sedmi trpaslíků jsme prošli malebným údolím ve smíšeném lese po zelené turistické značce do zahrady pod zříceninou hradu Svojkov. Těšili jsme se na občerstvení ve

zdejší restauraci nebo alespoň v bufetu, ale bylo neúprosně po sezóně, takže jsme vytáhli domácí svačinky. Ze Svojkova to bylo k Modlivému dolu ještě asi 500 metrů mírného stoupání po červené značce. Cestou jsme obdivovali vysoké pískovcové skály zahalené do barev podzimního listí a sbírali nádherné čerstvě vyloupané kaštiny. K poutnímu místu pak v závěru vedlo několik desítek schodů, které prověřily naši kondici. Ale byli jsme odměněni – monumentální pískovcový reliéf, v jehož nitru se ukrývala socha Panny Marie Lourdské, nás okouznil. Pořídili jsme společné foto a na zpáteční cestě k naší autobusové zastávce jsme se ještě na krátký odpočinek zastavili v Lesním divadle Sloup. Také odtud máme momentku, kterou najdete u příspěvku. Teprve v samém závěru dnešního výletu jsme v Novém Boru na autobusovém nádraží objevili alespoň automat na kávu a zahřáli se zevnitř. I když nám počasí celý den maximálně přálo, přece jen teplý nápoj přišel vhod. Domů jsme se vraceli v odpoledním šeru nově zavedeného zimního času, příjemně unavení.

Exkurze ve firmě HAN Design

Na středu 1. 11. 2023 jsme měli rezervovanou exkurzi ve výrobně skleněných vánočních ozdob HAN Design v Jičíně. Abychom byli včas na místě, vyráželi jsme v 8 hodin z Liberce vlakem. Nejprve nás opět potěšil Jičín – jeho útulné centrum, desítky malých originálních obchůdků a několik voňavých kaváren. Z centra jsme pak pokračovali kolem rybníku Kníže, a hned za ním už na nás vykoukl poutač firmy s jejím originálním novým logem. Naprosté překvapení si pro nás připravila majitelka firmy, když nás vítala s informací, že dnešní exkurzi i následné vlastnoruční zdobení ozdob máme od nich zdarma jako dárek. To jsme tedy opravdu nečekali. Nadšení se stupňovalo při nesmírně zajímavém, praktickém a hmatově orientovaném výkladu paní mistrové, která nás provedla všemi úseky výroby – od foukání skla až po zdobení ozdob a jejich balení. Vyprávěla o historii firmy, která započala již v roce 1991, o hlavní klientele v rámci exportu a mnoho dalšího. Dozvěděli jsme se, že v současné době firma pro své skleněné ozdoby využívá kolem 5500 různých typů dekorů a asi 600 barevných odstínů. V místnosti, kde se ozdoby ořezávají a vkládají se do nich tzv. záponky, tedy stříbrné vršky s háčkem pro zavěšení, jsme si pak za asistence paní mistrové mohli sami zkusit dekorovat připravené barevné kouličky. Natírali jsme je lepidlem a poté zasypávali třpytivou drtí. Myslíme, že se nám povedly! J Prohlídku a tvoření jsme zakončili přímo ve firemním obchůdku, kde již na nás vyloženě dýchlo kouzlo Vánoc, neboť zde byly vystaveny stovky ozdob různých tvarů a barev, některé z nich zavěšené přímo na vánočních stromcích. Tak dlouho jsme je obdivovali, až jsme si udělali v obchůdku radost. V době, kdy nám naše vlastnoručně zdobené kouličky zasychaly, jsme se přesunuli do města na oběd. V nádherně zdobených stylových krabičkách jsme si poté ozdoby odváželi domů.

Velkolepé menu jsme na říjnovém vaření zvládli připravit za 2,5 hodiny. A byla to opět plnohodnotně kolektivní práce. Níže Vám přinášíme oba recepty.

Frankfurtská polévka (10 porcí)

Suroviny:

- 400 gramů frankfurtských párků (8 nožiček)
- 1 větší červená cibule
- 2 kg brambor
- 3 lžíce oleje
- 5 lžic hladké mouky
- 1 sáček mleté sladké papriky
- 2 kostky masového bujónu
- 4-5 stroužků česneku
- 1,5 litru vody
- 0,5 lžičky mletého kmínu
- sůl
- pepř

Postup:

Brambory oškrábeme, omyjeme a nakrájíme na malé polévkové kostičky. Dáme vařit v řádně osolené vodě, do které přidáme 0,5 lžičky mletého kmínu. Mezitím si pokrájíme cibuli najemno a necháme ve větším hrnci se silnějším dnem zezlátnout na oleji. Následně zasypeme hladkou moukou, vytvoříme jíšku, vsypeme celý sáček sladké mleté papriky a restujeme asi 1 minutu. Poté zalijeme 1,5 litrem studené vody, přidáme 2 kostky bujónu a přivedeme k varu. Jakmile jsou brambory téměř uvařené, přelijeme je i s vodou k základu polévky. Na pánvi si mezitím osmahneme párky nakrájené na kolečka. Přidáme do polévky. Dochutíme prolisovaným česnekem, solí a pepřem a vaříme už jen krátce do změknutí brambor.

Bavorské vdolky (15–20 kusů)

Suroviny:

- ¼ litru mléka
- 1 sáček sušeného droždí
- 1 lžička cukru krupice
- 400 gramů hladké mouky + špetka na kvásek
- 400 gramů polohrubé mouky

- 4 vejce
- 100 gramů cukru moučky
- 100 gramů změkklého másla
- 5 lžic kvalitního rumu
- olej na smažení

Postup:

Nejprve necháme vzejít kvásek. Do hrnečku nalijeme teplé (ne horké) mléko, vsypeme sušené droždí a lžičku cukru, přidáme špetku mouky. Rozmícháme a umístíme na teplé místo, například do trouby rozehráté na 30 stupňů. Vyčkáme asi 20 minut, než kvásek vzejde. Mezitím si připravíme vaječnou pěnu. Ručním šlehačem rozmícháme 4 vejce, 100 gramů cukru moučky a 100 gramů změkklého másla. Do větší zadělavací mísy nasypeme oba druhy mouky, přidáme kvásek, vaječnou směs, 5 lžic rumu a vymícháme těsto, které se bude mírně lepit. Dáme jej kynout alespoň na 30 minut. Z těsta poté tvarujeme vdolečky, které opatrně vkládáme do vyšší vrstvy oleje rozpálené ve vysoké pánvi. Vdolečky smažíme z obou stran dozlatova. Pozor, jde to rychle. 😊

Výsledky ankety: O nejmilejší vánoční píseň

Jste zvědaví, jak dopadla naše anketa a jaké písně si tedy společně zazpíváme na vánočním klubovém posezení?

Nejlépe si vedly tyto skladby:

- Nesem Vám noviny
- Purpura
- Narodil se Kristus Pán
- Půjdem spolu do Betléma
- Rolničky a V jeslích dítě spinká (stejný počet hlasů)

Těšíme se, že si písně spolu s Vámi zazpíváme v klubovně u stromečku.

Vánoční anketa: Vaše tradice

Máte i Vy tradici, bez které by se Vaše svátky neobešly? Dodržujete i nějakou, kterou možná ostatní neznají? Napište nám tu svou.

Ze všech došlých příspěvků navíc vylosujeme jeden, který zveřejníme v příštím OKU a jehož autora či autorku odměníme. Využijte email, poštovní lístek s vloženým brailským textem nebo telefonní číslo: 736 130 590. Na Vaše tradice budeme čekat až do 15. 12. 2023.

Informace: Změna na postu ředitelky TC Liberec

Ke konci roku 2023 skládá funkci ředitelky Mgr. Ivana Valecká. V těchto dnech probíhá výběr nového vedoucího pracovníka či pracovnice pro náš tým. Ivě Valecké na tomto místě patří upřímné **poděkování za všechno, čeho se pod jejím vedením v uplynulých dvou letech podařilo TyfloCentru dosáhnout**. Jen namátkou – podařilo se získat piano z darů veřejnosti, které nyní slouží nejen při aktivitě Muzicírování. Rozběhla se celá řada úplně nových, nebo obnovených aktivit – vzpomeňme **keramiku, besedy s inspirativními hosty nebo třeba zážitkové vaření**. Povedlo se opakovaně získat granty na posílení propagace TC a také honoráře pro Vás, kteří spoluvytváříte náš program (muzicírování, zážitkové vaření, různé workshopy). Po mnoha letech započaly **rekonstrukční práce na objektu**, v němž naše organizace sídlí. S důvěrou stávajícího vedení jsme mohli jít do velkolepých akcí, jakými byla třeba **Jízda poslepu nebo Raftování na Jizeře**. Výčet je samozřejmě mnohem delší. Děkujeme za všechnu práci, důvěru a příjemnou atmosféru, která v TyfloCentru i díky Ivě Valecké proudí.

Nakoukněte: Výstava Tyflobetlému letos podruhé!

Keramické tvoření u nás v TyfloCentru během podzimu finišovalo přípravou nových figurek do Tyflobetlému, který jsme založili v loňském roce. Nebudeme předem prozrazovat, jaké figurky to jsou, sami je budete moci stejně jako loni obdivovat na **vánoční besídce, která v Liberci na pobočce proběhne 11. 12. 2023**. Opět také chystáme zařadit náš betlém do **výstavy betlémů v kostele sv. Jana Křtitele v Rochlici. Ta se letos uskuteční od pondělí 25. 12. 2023 do 1. 1. 2024 v čase vždy od 13:30 do 16:30**. Nenechte si tuto příležitost ujít a zpestřete si dny mezi svátky.

OKO za OKO: Stanovisko právní poradny

Někteří z Vás jste s námi v minulých týdnech sdíleli zkušenosti z návštěv veřejných institucí či z cestování veřejnou dopravou, kdy poté, co jste se prokázali průkazem ZTP/P, byl po Vás požadován fyzický průvodce jako „povinnost“ či jako „podmínka vstupu“. Obrátili jsme se proto na Právní poradnu SONS s prosbou o stanovisko a doporučený postup, co v takovém případě dělat a jak se bránit. Ze stanoviska v každém případě vyplývá, že jde o postup neoprávněný. Níže uvádíme ukázkou znění doporučení z Poradny:

Průvodce je pouze právo, nikoliv povinnost a neříká to vůbec nic o schopnostech daného člověka. Není tedy v žádném případě akceptovatelné vyloučit člověka ze služby pouze z důvodu předložení průkazu ZTP/P.

V zákoně však není uvedeno, že člověk musí či nemusí mít s sebou průvodce. Tím, že tato povinnost zakotvena v zákoně není, vyplývá z toho, že doprovod průvodcem není povinností.

Pokud se tak děje opakovaně, doporučujeme následující postup:

Přijít na danou instituci, pokusit se zakoupit vstupenku (jízdenku), a pokud toto bude odmítnuto, doporučuji zavolat si vedoucího a zároveň požádat o písemné vyjádření k nevpouštění či odmítnutí služby. Následně doporučuji obrátit se s podnětem na Kancelář veřejného ochránce práv:

<https://www.ochrance.cz/podejte-stiznost/>

Lze tak učinit i emailem. Je zde podezření, že se jedná o přímou diskriminaci na základě zdravotního postižení. Ombudsman toto prošetří, a pokud by byla přímá diskriminace shledána, tak je možné podat antidiskriminační žalobu.

Závěrem: Vánoční lidové pranostiky

Pranostik není nikdy dost – stojí za to si připomenout, na čem stavěli naši předkové své předpovědi stran úrody a jak do nich promítali své zkušenosti.

Lepší Vánoce třeskuté než tekuté.

Dvanáct nocí a dní od Štědrého večera až do Tří králů zvěstuje prý povětrnost příštích dvanácti měsíců.

Nedej Bůh teplých Vánoc a pošmourného svatého Jiří!

Když Vánoce obílí stromy sněhem, tak je posype jaro květem.

Zelené Vánoce – bílé Velikonoce.

Jsou-li vrby o Vánocích plny rampouchů, bývají o Velikonocích plny kočiček.

Na Adama, Evu čekej oblevu.

Svítlí-li na Štědrý den od deváté hodiny jasně slunce, bude krásné počasí na žně obilné, senné i otavové.

Je-li na Štědrý večer nebe hvězdnaté, bude rok úrodný.

Na Štědrý večer hvězdičky – ponesou vajíčka slepičky.

Padá-li na Štědrý den v noci sníh, urodí se hojně vína.

Když na Štědrý den sněží, na pytle se chmel těží.

Přejeme (ne)tradiční prosinec

Další použité zdroje:

<https://www.nabytek-forliving.cz/magazin/ceske-vanoce-tradice-a-zvyky-v-nasich-krajich>

<https://www.kudyznudy.cz/aktuality/vanocni-zvyky-a-tradice>

<https://www.kudyznudy.cz/aktuality/pet-zajimavosti-o-vanocnich-stromech-a-stromeccich>

<https://www.prozeny.cz/clanek/vanocni-tradice-zvyky-60797>

<https://living.iprima.cz/bydleni-ostatni-ceske-vanocni-tradice-a-zvyky-vesteni-jablko-lodicky-orechy-olovo>

<https://jitkapourova.cz/2020/12/12/ceske-vanoce-a-tradice/>